

[Gertie Wandel.]

tror jeg, der kan komme noget godt ud af det, og det vil også blive billigere i administration. Jeg ved, at man i Odense og i det hele taget på Fyn såvidt muligt, hvor der opstår problemer, bruger samme læge. Jeg tror ikke, hvert udvalg behøver en læge. Når der er det samarbejde mellem forskellige kommuner, som også omtales i lovforslaget, får man ikke så stort et apparat.

Det meget store udvalg nærer jeg stor betænkelse ved. Jeg synes, det er et vældigt apparat. En meget interesseret leder af arbejdet for erhvervshemmede sagde til mig: bare det ikke bliver en stor, smuk bygning uden nogen, der kan flytte ind i den. Vi kan måske under udvalgsarbejdet få andre oplysninger om meningen med oprettelsen af dette store udvalg, men for mig ser det ud, som om alle de villige mennesker i de udmærkede kontaktudvalg, vi forhåbentlig får ude i landet, vil kunne arbejde i direkte tilknytning til socialministeriets øverste embedsmænd, som har vist så stor interesse for sagen gennem alle deres betænkninger og det arbejde, de iøvrigt har gjort. Et sted i indstillingen er der også opremset en del opgaver, som socialministeriet fortsat skal tage sig af, og for mig ser det ud, som om det næsten er de samme opgaver, der pålægges det store udvalg.

De økonomiske følger af lovforslaget ser mit parti med alvor på, med hele det forbehold, vi i øjeblikket tager overfor nye udgifter, men jeg synes på den anden side, at der ikke mindst fra Erfa, som nu har virket i et år, er megen trøst at hente med hensyn til den slags foranstaltninger, idet udgifterne ved optræningen er gået ned fra 3 000 til 1 000 kr. i løbet af det år, fabrikken har eksisteret. Der må kunne komme en sund økonomi i det, fordi de har så stærk tilknytning til erhvervene. Det behøver altså ikke at gøres så dyrt. Som jeg har sagt, er der også fra Reykjalundur i Island stor trøst at hente, idet der har været minimale udgifter ved genoptræningen af de mange tuberkuløse, som før var en så stor byrde i Island.

Derudover har jeg i den allersidste tid haft lejlighed til at se nogle statistikker fra USA. Derovre er det ikke så meget staten, der påtager sig optræningsopgaverne; det

er forsikringselskaberne. Det er forbløffende at se disse statistikker, der viser, at forsikringselskaberne ligefrem har opnået besparelser gennem de optræningsanstalter, de har oprettet. De har oprettet optræningsanstalter for svært invaliderede, som trænes op i indtil to år, hvorefter de pågældende har opnået fortrinlige og vellønnede stillinger, ofte bedre stillinger, end de havde, før de blev invalideret. Udgifterne er opgjort således, at der faktisk ved optræningen er sparet penge. Det må man håbe vi også her netop ved den stærke tilknytning til erhvervene kan nå til.

Med hensyn til lovforslaget om hjælpen til oplæring synes jeg, det i nogen grad må behandles sammen med de andre problemer. Det kunne på mange måder se ud, som om det ikke er så rationelt, at man ikke også dér arbejder i tilknytning til erhvervene og tænker mere på, hvordan man kan komme i kontakt med de mennesker, som kan give de invaliderede en rigtig arbejds løn. Det kan være farligt med forsøgene på at sætte dem selvstændigt i vej. Jeg kan fortælle, at jeg havde en beskæmmende oplevelse, da jeg var ude på Erfa. Jeg må her indskyde, at jeg i mange år har beskæftiget mig med optræning til hjemmearbejde, vævning og husflid.

Jeg stod overfor en ung blind pige, som satte huller i låse. Hun så henrykt ud og sagde: jeg er så glad for, at jeg er kommet på en rigtig fabrik; jeg var så ked af at sidde hjemme og væve. Jeg må altså indrømme, der er meget i tanken om tilknytning til erhvervene. Det, mange af invaliderne vil, er at komme ud i et erhverv, og jeg tror, man skal se noget nøjere på spørgsmålet, inden man sætter for mange i gang med selvstændigt erhverv hjemme. Jeg kan — med det forbehold, jeg tog overfor mit partis stilling til for store udgifter i øjeblikket — tilsige en interesseret og villig behandling af begge lovforslag i det udvalg, der antagehig bliver nedsat.

Johs. Christiansen: Spørgsmålet om de arbejdshemmede har gennem mange år ligget socialt interesserede mennesker på sinde. Man har set, at i samme grad, som det kunne lykkes at få dem draget ind på arbejdsmarkedet, ville deres muligheder for at klare sig ved egen hjælp i væsentlig